

Τα έσοδα της Ένωσης

Ο προϋπολογισμός της Ένωσης χρηματοδοτείται κυρίως (99%) από ίδιους πόρους. Τα ετήσια έσοδα πρέπει να καλύπτουν πλήρως τις ετήσιες δαπάνες. Η απόφαση σχετικά με το σύστημα των ιδίων πόρων λαμβάνεται με ομοφωνία από το Συμβούλιο, συνυπολογίζει τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και πρέπει να επικυρώνεται από τα κράτη μέλη.

Νομική βάση

- Τα άρθρα 311 και 332 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα άρθρα 106α και 171 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας·
- η απόφαση του Συμβουλίου 2014/335/ΕΕ, Ευρατόμ της 26ης Μαΐου 2014 για το σύστημα των ιδίων πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης^[1], ο κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 608/2014 του Συμβουλίου της 26ης Μαΐου 2014 σχετικά με τη θέσπιση εκτελεστικών μέτρων για το σύστημα των ιδίων πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης^[2], και ο κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 609/2014 του Συμβουλίου της 26ης Μαΐου 2014 για τις μεθόδους και τη διαδικασία απόδοσης των παραδοσιακών ιδίων πόρων και των ιδίων πόρων που βασίζονται στον ΦΠΑ και το ΑΕΕ και για τα μέτρα αντιμετώπισης των ταμειακών αναγκών^[3]. Κατόπιν επικύρωσης, η ως άνω νομική βάση τέθηκε σε ισχύ από 1ης Οκτωβρίου 2016 και εφαρμόζεται αναδρομικά από 1ης Ιανουαρίου 2014.

Σκοπός

Η παροχή δημοσιονομικής αυτονομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση εντός των ορίων της δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Λειτουργία

Ενώ στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) είχαν εκχωρηθεί εξ αρχής ίδιοι πόροι, η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ) χρηματοδοτούνταν αρχικά από εισφορές των κρατών μελών. Με την απόφαση της 21ης Απριλίου 1970 περί ιδίων πόρων, η ΕΟΚ απέκτησε δικούς της πόρους. Οι ίδιοι πόροι για την κάλυψη των ετήσιων πιστώσεων πληρωμών περιορίζονται σήμερα σε ποσοστό του ακαθάριστου εθνικού

[1]ΕΕ L 168 της 7.6.2014, σ. 105.

[2]ΕΕ L 168 της 7.6.2014, σ. 29.

[3]ΕΕ L 168 της 7.6.2014, σ. 39.

εισοδήματος (ΑΕΕ) της ΕΕ που ανέρχεται σε 1,20% το πολύ^[4]. Στην πράξη, το τρέχον πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) 2014-2020 (1.4.3) καθορίζει το ανώτατο όριο στο 1% περίπου του ΑΕΕ της ΕΕ. Δεδομένου ότι ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι ισοσκελισμένος, αυτό το όριο αφορά και τις δαπάνες (1.4.3).

Έσοδα

1. «Παραδοσιακοί» ίδιοι πόροι

Περιλαμβάνουν τους τελωνειακούς δασμούς, τους γεωργικούς δασμούς και τις εισφορές για την παραγωγή ζάχαρης και ισογλυκόζης. Οι παραδοσιακοί ίδιοι πόροι θεσμοθετήθηκαν με την απόφαση του 1970 και εισπράττονται από τότε μέχρι σήμερα. Οι «παραδοσιακοί» ίδιοι πόροι πλέον ανέρχονται συνήθως στο 15% περίπου των εσόδων από ίδιους πόρους^[5].

2. Ίδιος πόρος που βασίζεται στον ΦΠΑ

Επί του παρόντος, συνίσταται στη μεταβίβαση προς την Ένωση ενός ποσοστού του ΦΠΑ που εκτιμάται ότι εισπράττεται από τα κράτη μέλη. Μολονότι ο πόρος αυτός είχε θεσπιστεί με την απόφαση του 1970, η εφαρμογή του δεν κατέστη δυνατή πριν από την εναρμόνιση των συστημάτων ΦΠΑ των κρατών μελών το 1979. Ο πόρος ΦΠΑ ανέρχεται συνήθως στο 13% περίπου των εσόδων από ίδιους πόρους.

3. Ίδιος πόρος που βασίζεται στο ΑΕΕ

Ο εν λόγω ίδιος πόρος θεσμοθετήθηκε με την απόφαση 88/376/ΕΟΚ του Συμβουλίου και αποτελεί εισφορά επί του ΑΕΕ των κρατών μελών σε ενιαίο ποσοστό που καθορίζεται κάθε χρόνο στο πλαίσιο της διαδικασίας προϋπολογισμού. Αρχικά, η είσπραξή του γινόταν μόνον όταν οι υπόλοιποι ίδιοι πόροι δεν επαρκούσαν για να καλύψουν πλήρως τις δαπάνες, αλλά τώρα χρηματοδοτεί τον κύριο όγκο του προϋπολογισμού της ΕΕ. Ο πόρος ΑΕΕ έχει τριπλασιαστεί από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, και πλέον ανέρχεται συνήθως στο 72% περίπου των εσόδων από ίδιους πόρους.

4. Λοιπά έσοδα και υπόλοιπο που μεταφέρεται από το προηγούμενο έτος

Στα λοιπά έσοδα περιλαμβάνονται οι φόροι επί των αποδοχών του προσωπικού της ΕΕ, οι εισφορές από τρίτες χώρες για ορισμένα προγράμματα της ΕΕ και τα πρόστιμα από εταιρείες που παραβιάζουν τη νομοθεσία για τον ανταγωνισμό ή άλλη νομοθεσία. Το υπόλοιπο από κάθε δημοσιονομικό έτος εγγράφεται στον προϋπολογισμό του επομένου έτους ως έσοδο σε περίπτωση πλεονάσματος. Τα λοιπά έσοδα, τα υπόλοιπα και οι τεχνικές προσαρμογές ανέρχονται συνήθως στο 10% το πολύ των συνολικών εσόδων.

5. Διορθωτικοί μηχανισμοί

Η διόρθωση των δημοσιονομικών ανισορροπιών μεταξύ των εισφορών των κρατών μελών αποτελεί επίσης μέρος του τρέχοντος συστήματος των ιδίων πόρων. Η «διόρθωση υπέρ του Ηνωμένου Βασιλείου» (rebate) που συμφωνήθηκε το 1984

[4]Τεχνική προσαρμογή του δημοσιονομικού πλαισίου για το 2018 σε συνάρτηση με την εξέλιξη του ΑΕΕ (ESA 2010), COM(2017)0473, 15.9.2017.

[5]Ενοποιημένοι ετήσιοι λογαριασμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2017

συνίστατο σε μείωση των εισφορών που καταβάλλει το Ηνωμένο Βασίλειο ίση με τα δύο τρίτα της διαφοράς μεταξύ της συνεισφοράς του (εξαιρουμένων των παραδοσιακών ιδίων πόρων) και του ποσού το οποίο ανακτά από τον προϋπολογισμό. Η διόρθωση αυτή προσαρμόστηκε το 2007 προκειμένου να αποκλειστούν σταδιακά από τον υπολογισμό της οι μη γεωργικές δαπάνες στα κράτη μέλη που προσχώρησαν από το 2004 και μετά. Η διόρθωση αυτή χρηματοδοτείται από όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη, εκτός από τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία και τη Σουηδία, που απολαύουν μιας μείωσης των δικών τους εισφορών στη χρηματοδότηση της διόρθωσης υπέρ του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Γερμανία, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία και η Σουηδία έτυχαν επίσης μειωμένου συντελεστή καταβολής του ΦΠΑ για το διάστημα 2007-2013, ενώ οι Κάτω Χώρες και η Σουηδία είδαν τις εισφορές τους επί του ΑΕΕ να μειώνονται κατά την ίδια περίοδο.

Όσον αφορά τους ισχύοντες διορθωτικούς μηχανισμούς, συνεχίζει να εφαρμόζεται ο υφιστάμενος διορθωτικός μηχανισμός για το Ηνωμένο Βασίλειο και η χρηματοδότησή του, καθώς επίσης και οι μειωμένοι συντελεστές καταβολής του ίδιου πόρου που βασίζεται στον ΦΠΑ για την περίοδο 2014-2020 για τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες και τη Σουηδία (0,15%), καθώς και ακαθάριστες μειώσεις των ετήσιων συνεισφορών βάσει του ΑΕΕ για την περίοδο 2014-2020 για τη Δανία (130 εκατομμύρια ευρώ), τις Κάτω Χώρες (695 εκατομμύρια ευρώ) και τη Σουηδία (185 εκατομμύρια ευρώ) και, για την περίοδο 2014-2016 για την Αυστρία (30 εκατομμύρια ευρώ το 2014, 20 εκατομμύρια ευρώ το 2015 και 10 εκατομμύρια ευρώ το 2016). Όσον αφορά τις δαπάνες είσπραξης για τους παραδοσιακούς ίδιους πόρους, το ποσοστό που μπορεί να παρακρατηθεί από τα κράτη μέλη έχει μειωθεί από 25% σε 20%.

Η πορεία προς τη μεταρρύθμιση των ιδίων πόρων της ΕΕ

Η Συνθήκη της Λισαβόνας ορίζει ότι ο προϋπολογισμός πρέπει να χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από ίδιους πόρους, και εξουσιοδοτεί το Συμβούλιο, κατόπιν διαβούλευσης με το Κοινοβούλιο, να εγκρίνει ομόφωνα απόφαση σχετικά με το σύστημα ιδίων πόρων της Ένωσης, στην οποία θα προβλέπεται επίσης η δυνατότητα καθιέρωσης νέων κατηγοριών ιδίων πόρων και κατάργησης υπαρχουσών. Οποιαδήποτε τέτοια απόφαση θα πρέπει να επικυρωθεί από τα κράτη μέλη. Ωστόσο, το Συμβούλιο μπορεί πλέον να εγκρίνει τα μέτρα εφαρμογής μιας τέτοιας απόφασης μόνο με τη συγκατάθεση του Κοινοβουλίου.

Μια ομάδα υψηλού επιπέδου, αποτελούμενη από εκπροσώπους του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής και με πρόεδρο τον Mario Monti, ανέλαβε, από το 2014 και μετά, τη γενική επανεξέταση του συστήματος ιδίων πόρων, σε διάλογο με τα εθνικά κοινοβούλια.

Η ομάδα Monti υπέβαλε την τελική της έκθεση τον Ιανουάριο του 2017. Για δύο χρόνια, η ομάδα μελέτησε πιο διαφανείς, απλούς, δίκαιους και δημοκρατικά ελεγχόμενους τρόπους χρηματοδότησης του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού. Το βασικό συμπέρασμα είναι ότι απαιτείται η μεταρρύθμιση του προϋπολογισμού της ΕΕ, τόσο από πλευράς εσόδων όσο και από πλευράς δαπανών, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι τρέχουσες προκλήσεις και να επιτευχθούν απτά αποτελέσματα για τους Ευρωπαίους πολίτες.

Στο έγγραφο προβληματισμού για το μέλλον των οικονομικών της ΕΕ, του Ιουνίου του 2017, η Επιτροπή παρουσίασε πέντε σενάρια και τις επιπτώσεις τους όσον αφορά τα έσοδα.

Στις 2 Μαΐου 2018, η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις για την απλούστευση του υφιστάμενου ίδιου πόρου που βασίζεται στον ΦΠΑ, και τη θέσπιση μιας δέσμης νέων ιδίων πόρων:

- 20% των εσόδων του συστήματος εμπορίας εκπομπών·
- 3% του συντελεστή που ισχύει για τη νέα Κοινή Ενοποιημένη Βάση Φορολογίας Εταιρειών (που θα τεθεί σταδιακά σε εφαρμογή μόλις θεσπιστεί η αναγκαία νομοθεσία)·
- μια εθνική εισφορά που υπολογίζεται με βάση τις ποσότητες των μη ανακυκλούμενων πλαστικών απορριμμάτων συσκευασίας σε κάθε κράτος μέλος (0,80 ευρώ ανά κιλό).

Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι νέοι αυτοί ίδιοι πόροι θα αντιπροσωπεύουν το 12% περίπου του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ και θα μπορούσαν να συμβάλουν με έσοδα ύψους έως και 22 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως.

Η Επιτροπή προτείνει να καταργηθούν σταδιακά οι υφιστάμενες διορθώσεις εντός πέντε ετών και στη συνέχεια να εξαλειφθούν όλες οι επιστροφές και να μειωθεί από 20% σε 10% το μερίδιο των τελωνειακών εσόδων που τα κράτη μέλη παρακρατούν για την κάλυψη των εξόδων είσπραξης. Προτείνει επίσης να αυξηθεί το ισχύον ανώτατο όριο των ετήσιων προσκλήσεων προς καταβολή ιδίων πόρων από 1,20% σε 1,29% του ΑΕΕ της ΕΕ, δεδομένου του χαμηλότερου συνολικού ΑΕΕ της ΕΕ των 27, να ενισχυθεί η αξιοποίηση των μηχανισμών των οποίων οι εγγυήσεις προέρχονται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, και να ενσωματωθεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Σε διάφορα ψηφίσματα κατά τα τελευταία έτη (π.χ. το ψήφισμα της [17ης Δεκεμβρίου 2014](#) για το σύστημα των ιδίων πόρων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων), το Κοινοβούλιο έχει επισημάνει τα προβλήματα του συστήματος ιδίων πόρων, και κυρίως εκείνα που οφείλονται στον υπερβολικά περίπλοκο χαρακτήρα του. Το Κοινοβούλιο έχει υποβάλει προτάσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί η δημοσιονομική ανεξαρτησία της Ένωσης και έχει ασκήσει πιέσεις προς μια μεταρρύθμιση που θα καταστήσει την είσπραξη των εσόδων απλούστερη, διαφανέστερη και δημοκρατικότερη.

Με βάση τις νέες διατάξεις της Συνθήκης της Λισαβόνας, το Κοινοβούλιο έχει επανειλημμένα ζητήσει την εις βάθος μεταρρύθμιση του συστήματος ιδίων πόρων, για παράδειγμα με το ψήφισμά του, της [15ης Απριλίου 2014](#) με τίτλο «Διαπραγματεύσεις για το ΠΔΠ 2014-2020: διδάγματα που πρέπει να αντληθούν και μελλοντικές προοπτικές».

Στο νομοθετικό του ψήφισμα της [16ης Απριλίου 2014](#) σχετικά με το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου που αφορά το σύστημα των ιδίων πόρων, το Κοινοβούλιο υπογράμμισε τη σημασία της ομάδας Monti — δηλαδή της ομάδας υψηλού επιπέδου

για τους ίδιους πόρους — η οποία συγκροτήθηκε χάρη στην επιμονή του Κοινοβουλίου κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για το ΠΔΠ 2014-2020, και τόνισε ότι, μεταξύ άλλων προβλημάτων, το ισχύον σύστημα χρηματοδότησης της Ένωσης εμποδίζει τη διαμόρφωση πλειοψηφίας στο Συμβούλιο για την εγγραφή επαρκούς επιπέδου πιστώσεων πληρωμών στους ετήσιους προϋπολογισμούς για την εκπλήρωση των νομικών υποχρεώσεων και των πολιτικών δεσμεύσεων της ΕΕ.

Στο ψήφισμά του της [6ης Ιουλίου 2016](#) με τίτλο «Προετοιμασία της μετεκλογικής αναθεώρησης του ΠΔΠ 2014-2020: η τοποθέτηση του Κοινοβουλίου ενόψει της πρότασης της Επιτροπής», το Κοινοβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει, έως το τέλος του 2017, μια φιλόδοξη δέσμη νομοθετικών μέτρων σχετικά με τους ίδιους πόρους από το 2021 και μετά, με κατευθυντήριες αρχές την απλότητα, τη δικαιοσύνη και τη διαφάνεια. Στο ψήφισμά του της [26ης Οκτωβρίου 2016](#) σχετικά με την ενδιάμεση αναθεώρηση του ΠΔΠ για την περίοδο 2014-2020, το Κοινοβούλιο τόνισε εκ νέου την ανάγκη να μειωθεί το μερίδιο των εισφορών βάσει του ΑΕΕ και ζήτησε την ουσιαστική μεταρρύθμιση ή την πλήρη κατάργηση του πόρου ΦΠΑ. Επίσης, το Κοινοβούλιο απηύθυνε έκκληση για την καθιέρωση ενός ή περισσότερων νέων ιδίων πόρων, καθώς και για την προοδευτική κατάργηση κάθε μορφής επιστροφών.

Στο ψήφισμά του της [24ης Οκτωβρίου 2017](#) σχετικά με το έγγραφο προβληματισμού για το μέλλον των οικονομικών της ΕΕ, το Κοινοβούλιο ανανέωσε τη δέσμευσή του υπέρ μιας ολοκληρωμένης μεταρρύθμισης του συστήματος ιδίων πόρων της ΕΕ και τόνισε ότι οποιοδήποτε ανάλογο σύστημα θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ισορροπημένη δέσμη νέων ιδίων πόρων της ΕΕ που θα αποσκοπούν στη στήριξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ και οι οποίοι θα πρέπει να εισαχθούν σταδιακά με στόχο να εξασφαλιστεί μια δικαιότερη και σταθερότερη δημοσιονομική κατάσταση της ΕΕ.

Στο ψήφισμά του της [14ης Μαρτίου 2018](#) σχετικά με τη μεταρρύθμιση του συστήματος ιδίων πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Κοινοβούλιο ανέφερε τους λόγους που υπαγορεύουν τη μεταρρύθμιση του ισχύοντος συστήματος ιδίων πόρων, μεταξύ άλλων την ανάγκη αντιμετώπισης των ανεπαρειών του υφιστάμενου συστήματος και την αναγκαιότητα να είναι η ΕΕ σε θέση να χρηματοδοτεί τις πολιτικές της και να αντιμετωπίζει τις νέες προκλήσεις. Το Κοινοβούλιο ζήτησε ένα αποδεκτό και ισόρροπο σύστημα ιδίων πόρων και περιέγραψε τις αρχές και τις παραδοχές που διέπουν τη διαμόρφωση ενός νέου συστήματος ιδίων πόρων, απαρίθμησε τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό νέων ιδίων πόρων και πρότεινε ορισμένους πιθανούς νέους ίδιους πόρους.

Στο ψήφισμά του της [30ής Μαΐου 2018](#) σχετικά με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027 και τους ίδιους πόρους, το Κοινοβούλιο επικρότησε τις προτάσεις της Επιτροπής της 2ας Μαΐου 2018 για τους ίδιους πόρους και υπενθύμισε τη θέση του ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία με το Κοινοβούλιο για το επόμενο ΠΔΠ εάν δεν επιτευχθεί αντίστοιχη πρόοδος στο θέμα των ιδίων πόρων.

Στο ψήφισμά του της [14ης Νοεμβρίου 2018](#) με τίτλο «Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027 — Η θέση του Κοινοβουλίου ενόψει συμφωνίας», το Κοινοβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να λάβει υπόψη τη γνώμη αριθ. 5/2018 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου και επιπλέον ζήτησε την εισαγωγή μιας δέσμης

νέων ιδίων πόρων οι οποίοι, χωρίς να αυξάνουν τη φορολογική επιβάρυνση για τους πολίτες, θα αντιστοιχούν σε βασικούς στρατηγικούς στόχους της ΕΕ.

Alix Delasnerie
05/2019

